

ואלו מותרין פרק שני נדרים

(א) [לעיל ג.]: (ג) [לעיל ח.],
(א) [למקמ. סט. שבעות כו.]:
(ד) שבעות כו. (ס) סס,

תורה אור השלם

- דבר אל בני ישראל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ או אִשָּׁה בִּי יִפְלֵא לְגֹדֶר נָזִיר נָזִיר לְהַזִּיר לָךְ; במדבר ו ב
- לא תשא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא בִּי לֹא יִנְקֶה יְיָ אֶת אֲשֶׁר יִשְׁאֵא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוּא־; שמות כ ו

הגהות הב"ח

(א) גב' הריני נזיר למחר ומאי: (ב) שם מדלף קמיי חייב אחת אי נמי אינו אלא אחת ומתי: (ג) רש"י ד"ה לא לעולם וכו' מהיחא יומא דמשליב: (ד) ר"ה ומא וכו' בדמפרש לקמן: (ה) ד"ה מדלף וכו' אול ליה חיובא אבל מדקמתי:

פירוש הרא"ש

בגון שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת. בגון דאמר הרי עלי ב' נזירות או דאמר הריני נזיר הריני נזיר אם אוכל ואכל דמתא חלו עליו שתי נזירות כאלתה: דא קרא בעי. מילתא דפשיטא היא דכיון שלג יאור דכרוי האחרונים לבטלה מפיו יש שם בה מוספת יום אחד על הנזירות שקבל עליו וז' שנים נזירות בבת אחת. אם אמר הרי עלי שתי נזירות לכאורה פשוט הוא מן הראשונה אלא בגון שמתלה בחילתה וסלקא דעתך אמינא כל מה שמתלה בחילתה אחת חדא נזירות היא: איא משהו דברוב בשבועה לא ינקה. והא חומרת יצירתה היא כדלמינן בשבעות (דף לט.). כל העולם מדעוה כשארמי הקב"ה לא ינקה: מרלא קתני חייב אחת דהוה משמע חיובא אחת ישנה על כל השבעות וכן נמי או הוה תני אינה אלא אחת אבל אינו חייב אלא אחת משמע חיובא הוא דליכא אבל ישן לכל השבעות ולא יאכל לבטלה מפיו ואי משכחי רוחא חיילי: ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה. אלמא אף על גב דלכ כמה דלא נשאל על הראשונה ליתא לשניה כי נשאל מיהא על הראשונה דמשמת שניה רוחא חיילי: בגון שקבל עליו יאור לבטלה מפיו ולא דמי נזירות:

וסיוצתא דרב הונא. דמדקמתי עלתה לו שניה בראשונה מכלל נזירות שניה נמי חיילא עליה: לא לעולם דאמר וכו' ומאי עלתה לו לרב מההוא יומא. (א) למשלים אותו ושבו מקריב קרבנו ונמנא נזיר אותו יום שנדר עם ימי נזירות של שלשים יום: אי נמי. להכי חייב נזירות שניה כגון שקיבל עליו שתי נזירות צבת אחת דאמר הרי עלי שתי נזירות להכי חייב שמים אי לא שנשאל אבל אי אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין נזירות חל על נזירות: והלא דין הוא. שלא תהא נדר על נדר: ומה שזעוה חמורה. (ו) מפרש לקמן אפ"ה אין שזעוה חלה על שזעוה: הא קרא בעי. פשיטא ודאי דהא איכא חד יומא יתירא: אם נשאל על הראשונה. צבא לפני חכס ושאל על שזעוה ראשונה והתיר: שניה חלה עליו. שאם עובר חייב משום שזעוה שניה: מדלף קמתי חייב אחת. דלילו קמתי חייב אחת הוה משמע נמי שעל כולן חייב אחת וכן אי קמתי אינה אלא אחת הוה משמע נמי שכולן שזעוה אחת היא ואי צברה לה איזל ליה חיובא (ז) אלא מדקמתי אינו חייב ש"מ דחיובא חדא מיהא איתיה דאי נשאל על הראשונה שניה חלה עליו דהא דלא חיילא כי לא מיתשיל אראשונה משום דלית רווחא דראשונה עומדת דחייב עליה אבל כשנשאל על הראשונה חיילא השניה: לישנא אחרינא הראשונה: הא שזעוה איכא. כלומר שם שזעוה עליה לכי מיתשיל אקמייטא: לנדרבא וכו'. (אבל) כשנשאל על הראשונה חיילא השניה: עלתה לו שניה בראשונה

שזעוה אס נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ולקמן נמי מסייעין ליה לרבא מהא מתניתא מ"ל משום דאכתי לא קים לן צבא דרבא וסבירא לן דאי לא חייל השתא לא חיילא נמי צבת זמנא מש"ה לא מפרש להו כדרבא: אי נמי בשקבל עליו שתי נזירות צבת אחת. כלומר דכה"ג חיילי תרוייהו שהרי אין אחת מןן קודמת לחצרתה דנימא שלא תחול שניה אחריה: מסיב רב המנונא כו' אינימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא. דודאי כיון דמתוסף יומא יתירא בשביל נזירות שניה וכל מה שמנה עד אותו יום בשביל נזירות ראשונה היה פשיטא שצריך למנות לי יום שאין נזירות פחותה מלי יום: הכא נמאי עסקין שקבל עליו ב' נזירות צבת אחת. כלומר וקרא להכי אתא. וא"ת ולהא קרא למא לי פשיטא דה"ל כאומר הריני נזיר ששים יום י"ל אי לאו קרא ה"א שימנה ס' יום כאחד ויציא קרבן ואתא קרא ואשמעינן דשתי נזירות חלוקין הו ועל כל ל' מגלגל ומציא קרבן. והו פ"י שמועה זו על נכון. וראיתי לקצת מפרשים שדחקו להעמידה לומר דכי תנן יש נדר בתוך נדר לחייבו ב' על אצילה אחת קאמר שאף בענין זה חמור נדר משזעוה שהאומר קונס עלי ככר זה קונס עלי ככר זה חייב צ' ומי שנשבע צ' פעמים שלא יאכל ככר אחד ואכלו אינו חייב אלא אחת ורב הונא ה"ק דוקא באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הוא דחייב שמים על אצילה אחת משום דס"ל שנדר חל על נדר לחייבו שמים בכלל מה שאין כן בשזעוה דאפילו בכלל לא חיילא אבל צלא כולל אפילו צנדרים אין נדר חל על נדר. והשמועה עולה לפירוש זה בקושי ודוחק דא"כ למא

ליה לתנא דמתניתין למתנייה האי דינא צנזירות לתנייה צנדרים ועוד דהיכי הוה ס"ד לאוקמי הא דמי שגור שתי נזירות וכו' באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דא"כ מאי מנה את הראשונה והלא כשמנה את הראשונה מנה גם את השניה דשניה מנין אחד אלא שהוא חייב כשעובר על נזירות שמים ועוד מאי עלתה לו שניה בראשונה והרי אין השניה חלה אלא לענין שאם אכל ענבים בתוך ימי נזירתו חייב שמים ולמה הוא צריך שתעלה לו ועוד דלמרינן בהך מיצתא אחריטי אינימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא בתמיה ומאי קושא אין הכי נמי דקרא בעיא לכלל דהא בשבעות כה"ג אינו חייב אלא אחת אלא ודאי פירושא קמא עיקר: הלכך נקטינן דכי היכי דאין שזעוה חלה על שזעוה לחייבו צ' כך אין נדר חל על נדר ואם אמר קונס עלי ככר זה קונס עלי ככר זה אינו חייב אלא אחת דכי תנא יש נדר בתוך נדר דוקא למנות שתי נזירות הוא דלמרינן כדמצינא. מיהו להא מילתא עדיפי נדרים משזעוה שהנדרים חלין על השזעוה חלות על הנדרים כיצד נשבע שיאכל ככר זה וחס"כ אכרו עליו צקונס אסור לאכלו כדלמינן לעיל [טז.]. קונס סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל אסור ובודאי דכי היכי דנדר חל על דבר מנזה חייל נמי אשזעוה שמונה ושזעוה שתיין אסור גברא הן וחיל עלייהו אסור חפלא דנדרים לבטלן בשב ואל תעשה. ואפשר ג"כ ששכס שהנדר חל על השזעוה לבטלה כך הוא חל לקיימה שהנשבע שלא יאכל ככר זו וחזר ואסרו עליו צקונס ואכלו חייב שמים וכן דבין אס לבטל הן חלין לקיים לא כל שכן ומההוא טעמא גופיה דמצינא דכיון דשזעוה ליתנהו אלא אסור גברא כי אמר קונס מיתוסף ביה אסור חפלא. אבל אין השזעוה חלות על הנדרים לא לבטל ולא לקיים שאם אסר על עצמו ככר וחזר ונשבע עליו שיאכלנו פשיטא שאינו רשאי לאכלו וכן נמי נשבע עליו שלא יאכלנו אינו עובר אלא משום כל יחל. וליכא למימר דכי היכי דאסור חפלא דנדרים חייל דאסור גברא דשזעוה ה"ג אסור גברא דשזעוה ליחול דאסור חפלא דנדרים משום צנדרים כי היכי דלית צבו אסור חפלא אסור גברא נמי אית צבו שהרי מכיון שנאסר עליו קאי עליה צלא יחל דברו והאי לאו אסור גברא הוא ככל לא תעשה שזעוה חלך אין מקום לשזעוה שחול על הנדרים והכי איתא צירושלמי פ"ק דמכילתין [ה"א] צככר אחד מכיון שאוכיר עליו שזעוה כנבלה הוא מכאן ואילך כמיחל שזעוה על האיסורין ואין שזעוה חלות על האיסורין אמר ר' יודן והוא שהוכיר נדר ואח"כ הוכיר שזעוה אבל אם הוכיר שזעוה ואח"כ נדר הנדרים חלים על האיסורין: ליתא מסייע ליה מי עאדר ב' נזירות וכו'. מאן דמסייע ליה לרבא מהא על כרחין כרב הונא סבירא ליה דאמר [יז.]. דבאומר הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין נזירות חלה על הנזירות דאי כשמואל ס"ל דאמר [סז.] דאפי' צבי האי גוונא נזירות חלה על הנזירות מאי קא מסייע ליה לרבא דלמא שאני הכא דבשעה שנדר חלה על הראשונה עלתה לו שניה בראשונה אבל שזעוה נשבע לא חלה שזעוה שניה לעולם אימא לך דכיון דלא חיילא השתא לא חיילא נמי כי מתשיל אראשונה אלא ודאי משום דס"ל כרב הונא מסייע ליה. וה"ק ודאי הא מתניתא באומר הריני נזיר היום הריני נזיר היום מתוקמא ואפ"ה נהי דבשעה שנדר לא חייל נדר שני כי מיתשיל אנדר ראשון חייל וכדרבא דאי באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר עסקין ומש"ה קתני עלתה לו שניה בראשונה לפי שבשעה שנדר הוי שתי נזירות ראויות לחול אבל שזעוה לעולם אימא לך דכיון דשניה לא חיילא כי אפקה מפומיה כי מתשיל אראשונה נמי לא חיילא: ולענין

לה א מיי פ"ו מהל' שבעות הלכה י' סמג לאוין רמא מוש"ע י"ד סומן רלח סעוף כה וסמן רלט סעוף יג:

גליון הש"ס

גב' אמר רבא אם נשאל עיין לקמן סט ע"א:

מוסף רש"י

שהנזירות חל על הנזירות. שאם היה נזיר ואמר הריני נזיר חל עליה נזירות, וכששלמו אותן ימי נזירות צריך להיות נזיר עוד פחות אחת (דע"ל ג.). אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. ואסר בככר משום שזעוה שניה, וכן אם נשאל על השמים חלה השלישית, לפי שהחכס עוקר הנדר מעיקרו, שהרי פותח לו בחטוה והוי כמי שלא נדר וחלה השניה למפרע, שהראשונה הייתה מעכבתה מלחול ואינה לראשונה הואיל ונשאל עליה (שבעות כו.). מי שנדר שתי נזירות כו'. ראה לעיל ח ב.

תוספות

אלא משום דכתיב לא ינקה. מלמרי' בשבעות (דף לט.). והתם איכא חומרות אחרות והכא נקטי הפשוטות דמכתי צקרא דלא משא ואפי"ג דלא ינקה שזעוה שקר כמי ומתניתין מיידי בשבעות ציטוי מכל מקום חומרה שזעוה שיהא היא: מרלא קתני אינו אלא אחת. ואפי"ג דבכמה חייב אלא אחת אפי"ג דליכא אלא חד חיובא מ"מ היכא דאיכא למיעט לא הוה ליה למתני מתניתין צבאי לישנא: לימא מסייע ליה בי שדרה. והוי מלי לדחוי בשוואל דלמך דהוי נזיר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דהוי נזיר נזיר היום אלא רוצה שלא תהא הסיעו קיימת אפילו לרב הונא כיון דמתי לדחוי גם לרב הונא: שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת. ק"ק דהוה מתי לדחוי גם לרב הונא דלמך היום ומחר מאי עלתה לו לרב מההוא יומא אלא הפשוט נקט יותר דעלתה משמע לגמרי: